

ZPRAVODAJ

S P O L E Č N O S T I P Ř Á T E L I T Á L I E

J. E. Fabio Pigliapoco, Velvyslanec Itálie v ČR

Projev na VI. Valném shromáždění Společnosti přátel Itálie dne 19. ledna 2008

Abych vyslechl zprávu o činnosti, na to jsem tlumočníka nepotřeboval, protože mohu říci, že znám český jazyk dosti dobře. Netroufám si ale k Vám promluvit, česky a proto využiji pomoc paní tlumočnice. Především chci pozdravit všechny přítomné, kteří jste přijeli z různých míst vaší republiky. Zvláště chci pozdravit všechny u předsednického stolu, představitele Ministerstva zahraničních věcí ČR, kterému děkuji, že přijal pozvání, a všechny, které znám již mnoho let, počínaje Pavlem Koppem. Zvláštní počtu chci vyjádřit našemu doktoru Pietropaolovi, který pracoval často v těžkých finančních a logistických podmínkách, komplikovaných v poslední době bohužel i rodinnou situací, jak se o tom zmínil v závěru zprávy. Vždy pracoval s absolutně fantastickým nasazením. Za to bych mu rád vyslovil uznání a poděkování jménem italské vlády. Jsem si jistý, že i když to třeba nebude v první linii jako nyní, bude i nadále jednou z duší této naší Společnosti, protože s ním počítáme. Má naše osobní přátelství a jistě bude i nadále jedním z opěrných pilířů této organizace s její strukturou, která jí umožní pokračovat s absolutně pozitivními výsledky i v budoucnosti.

Jsem velmi rád, že jsem měl příležitost vyslechnout mimořádně komplexní zprávu o činnosti Společnosti, která vycházela z její historické geneze svého druhu, připomněla i jednoho z mých

kolegů, který je již na zaslouženém odpočinku, který Společnosti na počátku poskytl silnou podporu v tomto dobrodružství a který se také podílel na vytyčení směru činnosti Společnosti. V prostředí často velmi obtížném a s nedostatečnými prostředky se vám, kteří jste se zasloužili o práci Společnosti, podařilo vytvořit strukturu podpory, zájmu a citlivosti k naší zemi, což ani nemůže nebýt ze strany představitele Itálie ve vaší zemi náležitě doceněno.

Vaše práce se jen neomezovala na specifické oblasti, ve kterých jste zvláště nadáni, jako je oblast jazyková a oblast kulturních vztahů, partnerských vztahů na místní i regionální úrovni. Věnujete se celému zájmovému spektru vztahů mezi Itálií a Českou republikou. Zaznamenal jsem, že jste velmi pozorní k tomu, jak tisk v ČR referuje a informuje o dění v Itálii. Bohužel často se média soustřeďují na okrajové, řekl bych „folkloristické“ aspekty více než na ty podstatné politické, což negativně ovlivňuje představy o Itálii. Víím, že tuto oblast sledujete pozorně, že se i na tyto autory obracíte a jsem vám za to velmi vděčný.

Rád bych vám poděkoval za úzkou vazbu a vztahy, které jste udržovali a neustále udržujete s italským velvyslanectvím, konzulátem a ostatními institucemi a organizacemi, jako jsou Italský kulturní institut, ICE (Italský institut pro zahraniční obchod), ENIT (Italský podnik pro podporu turistiky). Jsou to důležité organizace a složky italského života a velvyslanec musí neustále všechny tyto složky koordinovat. V této činnosti se velvyslanec může také opřít o vás. Děkuji tedy také, že jste ve spojení se všemi, kteří mají co do činnosti s italskou realitou. Všechny tyto kontakty a všechny tyto činnosti vás přivádějí do přímého

styku s tím, co mne jako velvyslance Itálie zajímá, tj. česko-italské vztahy.

Rád bych také řekl, že díky těmto kontaktům poskytujete věci spolupráce vzácný přínos a je třeba vám za to poděkovat. To platí samozřejmě nejen o současnosti, ale i o minulosti. V poslední době jste se mimo jiné vzorně podíleli na organizaci i náplni návštěvy ministra Amata, ale i při dalších příležitostech je váš přínos zcela pozitivní, posiluje a zdůrazňuje bilaterální vztahy, na které jsem sám velmi pyšný.

Vím, že mnozí z vás odebírají a čtou měsíčník „Progetto Repubblica Ceca“ a patrně jste si všimli, že v prosincovém čísle jsem udělal takový souhrn činnosti za rok 2007, kterýžto rok považuji za rok obratu ve vzájemných vztazích. Sám jsem tento článek nazval „Rokem obratu“ právě proto, že zde došlo k něčemu, k čemu v minulosti moc nedocházelo, tj. k přímým kontaktům mezi našimi vládními činiteli. Možná jsem na tom měl také svou skromnou zásluhu, i když zde hrála roli i souhra kladných okolností a příležitostí. V r. 2007 zde byly návštěvy, které se tu nikdy předtím neodehrály. V posledních měsících jsme měli návštěvu italského prezidenta, byl tu předseda poslanecké sněmovny Bertinotti, který je třetím nejvyšším představitelem Itálie, předseda vlády, ministr vnitra, komisař EU Frattini, bývalý ministr zahraničí, kterého jsem měl čest hostit ve své rezidenci a měl jsem s ním sérii rozhovorů. Měli jsme také celou řadu setkání poslanců a senátorů v Senátu a Poslanecké sněmovně ČR. Jsem na to velmi pyšný, že jsme takto velmi dobře založili nové období, o kterém se ještě dále zmíním.

Tento seznam, který se může jevit jako velmi nudný, jsem uvedl proto, abych chronologicky připoměl jeho důležitost. Je totiž základem, ze kterého budu vycházet i v roce 2008. Rok 2008 bude doufám, pokud se nám podaří dodržet všechny harmonogramy, rokem intenzivního setkání na úrovni prezidentů. Musíme však počkat na datum 8. února, kdy se u vás koná volba prezidenta, protože nevíme, kdo bude vaším prezidentem. To, co je ale jisté už dnes, je to, že Itálie je v tomto směru ve zpoždění, protože od návštěvy pre-

zidenta Havla v r. 2002 uplynulo již 6 roků. Je diplomatickou povinností oplatit návštěvu vašeho prezidenta. My prostě počkáme na výsledek voleb, a ať už bude zvolen kdokoli – ať staronový nebo nový prezident, a bude vykonávat nejvyšší ústavní funkci v ČR, bude na programu dne jako první úkol uskutečnit návštěvu prezidenta.

Jak jistě víte, prezident Napolitano byl v loňském roce v květnu v Brně na multilaterálním setkání a za přítomnosti prezidenta Klause slíbil, že návštěvu zajistí. Já jako mluvčí italské vlády v ČR se tedy koncem února či začátkem března vydám na Hrad a budu vyjednávat, kdy se uskuteční tato prezidentská návštěva. Další návštěvy budou jistě následovat, budou to návštěvy, které budu plánovat sám, ale budou to i návštěvy neplánované. Jistě budou návštěvy i ve 2. pololetí tohoto roku velmi intenzivní, neboť jak jistě víte, budou předcházet převzetí předsednictví Evropské unii vaší zemí. A již se vžila praxe, že vzájemné a multilaterální návštěvy v době, která předchází převzetí předsednické funkce v EU se zintenzivňují, neboť tyto návštěvy jezdí předávat a získávat zkušenosti. Máme výhodu, že naše země jsou si i zeměpisně blízké.

Abychom zvládli náročnou práci, která nás v příštím roce čeká, bude třeba dobrá vůle, zkušeností toho, kdo k vám hovoří, kdo je po mnoho let shromažďoval a kdo bude mít ty o které může opřít. Bude třeba součinnosti všech úřadů a institucí italské reprezentace i s českými úřady a institucemi a počítáme s velikou důvěrou i s vaší Společností, která pracuje s tak vynikajícími a vzácnými výsledky a s tak zkušenými pracovníky. Vy jste se již stali důležitou součástí vztahů mezi ČR a Itálií. Velice dobře jste pracovali, jistě ještě dále spolupráci posílíte, a určitě tak budete pracovat i v budoucnosti. Ze strany italského velvyslance budete mít veškerou srdečnou podporu.

Děkuji vám všem, vím, že nyní máte na programu projednávání vašich organizačních i obsahových záležitostí, vážných věcí vaší Společnosti. Jsem rád, že jsem s vámi mohl strávit tuto hodinu. Nyní se s vámi loučím a přeji úspěch vašemu jednání. Děkuji.

Usnesení VI. Valného shromáždění Společnosti přátel Itálie ze dne 19. ledna 2008

I. Valné shromáždění schvaluje:

- zprávu o činnosti a o hospodaření odstupujícího výboru za období od posledního Valného shromáždění do dnešního dne, přednesenou statutárním místopředsedou PhDr. Rostislavem Pietropaolo, a uděluje odstupujícímu výboru absolutorium,
- zprávu revizní komise přednesenou její předsedkyní Ing. Vilmou Chládkovou,
- aby výše členských příspěvků byla pro příští funkční období stanovena částkou 200 Kč s tím, že každý člen odpovědně zváží své možnosti, jak finančně přispívat k dalšímu rozvoji činnosti Společnosti i vyšší částkou, a že minimální hranice pro studenty a důchodce je 100 Kč ročně,
- navrhované změny ve Stanovách podle příloženého textu.

II. Valné shromáždění vyslovuje poděkování:

- Jeho Excelenci, Velvyslanci Italské republiky v České republice Fabiu Pigliapocovi za neformální zájem o činnost naší Společnosti,
- řediteli Italského kulturního institutu v Praze Dr. Umberto Rinaldimu, za spolupráci s naší Společností,
- Odboru kulturních a krajských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR za finanční dotace na projekty naší Společnosti,
- čestnému předsedovi naší Společnosti Cavalieru Carlu Venderovi za velkorysou pomoc při rozvíjení styků v oblasti kultury mezi Itálií, Českou a bratrskou Slovenskou republikou,
- odstupujícím členům výboru za dobrovolnou a nezištnou práci pro rozvoj přátelských vztahů mezi občany a institucemi obou zemí, za naplňování programových cílů formulovaných ve stanovách Společnosti.

III. Výboru Společnosti ukládá:

- udělit profesorovi Antoniu Cassutimu čestné členství Společnosti za jeho zásluhy při rozvoji přátelství mezi našimi zeměmi,
- zvýšit reprezentativnost Společnosti nabídkou členství významným činitelům, kteří působí v oblasti česko-italských vztahů,
- podílet se na ustavení koordinačního orgánu zástupců všech institucí, které působí v oblasti česko-italských vztahů,
- dále organizovat kurzy italštiny v našich pobočkách a usilovat o jejich rozšíření do dalších poboček;
- získat další spolupracovníky našeho Zpravodaje, dále zkvalitnit jeho obsah i formu a omezit jeho zaslání jen na ty členy, kteří řádně platí členské příspěvky,
- pokračovat v přijímání nových členů, usilovat o oživení činnosti, případně o založení poboček v místech, kde k tomu budou vytvořeny podmínky,
- za účelem co nejrychlejšího vydání rukopisu knihy k dějinám česko-italských vztahů ustavit redakční radu odborníků pro jednotlivá období a obory a uskutečnit její vydání ve vlastní režii Společnosti,
- prozkoumat a podle zjištěných možností podniknout opatření k získání dotací k finančnímu zajištění vydavatelských, výukových a propagačních projektů Společnosti z fondů EU,
- k finančnímu zajištění dalšího rozvoje činnosti se zaměřit na získávání sponzorských darů,
- koordinovat akce pražské pobočky Společnosti s měsíčními programy Italského kulturního institutu,
- zrušit členství členům, kteří po dobu dvou let neplní základní členskou povinnost neplacením ročních členských příspěvků.

IV. Všem pobočkám ukládá:

- vyhledávat a navazovat přímé kontakty s odpovídajícími partnery v Itálii a usilovat o uskutečnění vzájemných výměn ve všech oborech společného zájmu,
- spolupracovat s místními samosprávami při navazování partnerských vztahů našich měst s městy podobného charakteru v Itálii. U již

existujících partnerských vztahů usilovat o rozšíření o nové oblasti vzájemných výměn.

V. Všem členům ukládá:

- podílet se podle svých možností náměty a aktivní účastí na činnosti Společnosti,
- pokud se z jakéhokoliv důvodu nemohou na činnosti podílet, plnit alespoň základní členskou povinnost, včasnou úhradou ročních členských příspěvků ve stanovené výši a podle svých možností i ve vyšší částce.

V Praze dne 19. ledna 2008.

VI. Valné shromáždění Společnosti přátel Itálie zvolilo celostátní výbor ve složení:

Předsednictvo:

Předseda	Petr Dostál
Statutární místopředseda	Rostislav Pietropaolo
Místopředsedové	Jiří Holub Pavel Kopp
Členka předsednictva	Dagmar Koutná

Členové výboru:

Brázda Otakar
Bukačová Irena
Durdilová Ivana
Falková Venuše
Hamplová Sylva
Haverová Martina
Helan Pavel
Kautský Petr
Kokinová Anna
Lexa Karel
Maloušková Lubomíra
Munzar Vojtěch
Nájemník Václav
Němečková Lenka
Paulová Eva
Remenec Ivan
Sandroni Kvido
Tinková Daniela
Urbancová Zuzana
Usai Giovanni

Voděra Jan
Wootkeová Zuzana
Zdeňková Petra

Členky revizní komise:

Chládková Vilma
Šlechtická Jiřina
Štědrá Marie

Složení výboru pražské pobočky:

Předsedkyně	Koutná Dagmar
Místopředsedkyně	Čechová Libuše
Jednatelka	Drozdořová Jitka

Členky výboru:

Dvorská Ivan
Jonášová Milada
Mařová Kateřina
Říhová Lya
Skálová Lenka
Sůsová Ivana
Turturro Blanka

Vzpomínka na JUDr. Vladimíra Houžvičku

Naše Společnost v něm jako členovi celostátního výboru a předsedovi pobočky Společnosti přátel Itálie v Brandýse nad Labem ztratila jednoho z nejobětavějších nadšenců při rozvíjení česko-italských vztahů. Dne 8. března zemřel po těžké nemoci. Při návštěvě v nemocnici dne 1. března nás požádal, abychom všem členům vyřídili jeho přání úspěchů v práci pro naši Společnost. Děkujeme členu výboru tamní pobočky panu Janu Voděrovi a jeho manželce, kteří se o něj po celou dobu jeho onemocnění obětavě starali. Děkujeme i ministru Cyrilu Svobodovi, který jej v době nemoci navštívil a při smutečním obřadu v chrámu Panny Marie ve Staré Boleslavi zhodnotil jeho osobnost a podíl na veřejném životě.

Připojujeme text dopisu jeho italských přátel z provincie Pisa, který nad jeho rakví přečetl

starosta Bandýsa nad Labem-Staré Boleslavi Ing. Ondřej Přenosil:

Vladimír odešel. S odvahou a rozhodností, tak jako vždy žil svůj těžký a trpký život. S ním odchází přítel Itálie, svobody a demokracie. Vlastenec, který nikdy nepřestal pracovat pro svoji vlast, aby byla spravována v míru a spravedlnosti, aby zvládla přechod od komunistického režimu k demokracii a do Evropy. Bude nám chybět jeho taktní a precizní přítomnost: jeho přání k svátkům a otázky, kterými se neustále zajímal o zkušenosti komunálních podniků v Itálii, o způsob fungování regionů, o vztah mezi státem a autonomiemi. Všechny otázky prožíval s velkou účastí a zvědavostí. Náš přítel Vladimír se stal familiérní postavou již v dobách ve kterých za komunistického režimu doprovázel do Itálie delegace československých pracovníků, hostů všech tří italských odborových centrál a nepřímou ukázkou falešnosti komunistické propagandy, která nepravdivým způsobem popisovala životní podmínky italských pracujících.

Vzpomínáme na něj s velkou srdečností. Vzpomínáme na něj pro jeho morální nesmlouvavost, která mu nedovolila spolupracovat s režimem. Vzpomínáme pro jeho hlubokou lásku k matce, k dceři Evě, k vnučce a zeťovi. Vzpomínáme pro jeho smysl pro přátelství a pro velkou pozornost k veřejnému životu. Ještě vidíme jeho silnou postavu, jeho sarkastický úsměv, jeho duševní vyrovnanost a je nám líto, že jsme mu nemohli být nablízku a nápomocni v posledních okamžicích jeho života.

Renzo Cini, generální tajemník toskánské federace pracovníků ve stavebnictví, Walter Sandro Cini, lékař, Giuliano Consani, prezident Lidových domů, Rosa Danza, advokátka, Giuseppe Ferrucci, dělník provinčního dopravního podniku, Giacomino Granchi, bývalý starosta Pisy, viceprezident toskánské regionu, Giampiero Landucci, provinční tajemník Italské odborové konfederace pracujících v Pise, Adua Messerini, provinční rada v Pise, Luciano Paoli, tajemník stavařských odborů toskánska, Mario Scatena, stavební dělník, provinční tajemník stavařů Italské všeodborové konfederace práce, Vivaro Scatena, radní mě-

sta Pisa, Carla Topi, tajemnice provinčních odborů důchodců v Pise.

Co zůstalo v Itálii z dob mezi dvěma válkami

(II. část)

Takže předválečné filmové týdeníky ukazují, jak na benátské Lido přijíždí čln s Josefem Goebbelsem či Hermannem Göringem, které nadšeně vítají Duceho zeť a ministr zahraničí Galeazzo Ciano či místní „podestà“, jak se za fašismu nazývali dle středověkého zvyku starostové. To ale nic nemění na tom, že Benátky byly prakticky až do roku 1968 nejvýznamnějším světovým filmovým festivalem (z rány, kterou mu uštědřila „kulturní revoluce“ západoevropské levice se nikdy zcela nezotavily) a že Cannes, Karlovy Vary, Berlín či Locarno se jejich příkladem daly inspirovat. Ostatně pokud se týká filmu, rozhodnutí fašistického režimu mají dopad i z jiného hlediska: italská kinematografie se nezrodila v Římě, ale v Turíně. A v době němeého filmu turínská produkce v Itálii převládala. Rozhodnutí soustředit produkci do Říma tvář italské kinematografie natrvalo změnilo. Talentovaní herci, scénaristé i režiséři odešli do Říma a to se projevilo i na tematice produkovaných děl. A promítlo se to i do programů nového média – televize, která přišla v 50. letech minulého století. Jednou z často opakovaných kritik politiků přicházejících ze Severní Itálie bylo a je, že římská kinematografie a veřejnoprávní televize RAI dávají zkreslený obraz země: mentalita a životní podmínky na sever od Florencie jsou dle jejich názoru zcela a neoprávněně opomíjeny. Na kritice něco musí být, jak to ostatně prokazuje Berlusconiho televizní holding Mediaset, jehož produkce má na severu země často mnohem větší úspěch než programy RAI. Z produkce konce 30. a počátku 40. let se nezachovala pouze propagandistická díla či trapné veselohry, kterým zde říkali „telefoni bianchi“ (bílé telefony – podle tehdy módního bytového doplňku). Například některé snímky režiséra Blasettiho jsou výstižným

obrazem těžkého života dosti zaostalé země a celkem bez problémů prošly cenzurou režimu.

Těch paradoxů na kulturním poli je ostatně ještě více. Slavný italský novinář Indro Montanelli (1908–2001), kterého na těchto stránkách občas cituji, ve svých svižně napsaných Dějinách Itálie poznamenal, že „fašismus nebyl konec konců žádná ideologie, fašismus byl Mussolini se všemi jeho povahovými rysy, protiklady, nápady i chybami“. Diktátorské režimy XX. století neměly rády avantgardní a především abstraktní umění, které považovaly za zdegenerované. Italský fašismus je i v tomto trochu výjimkou – surrealisté, jako Alberto Savinio, Giorgio De Chirico i další mohli po dlouhou dobu celkem svobodně tvořit, ale mohli i vystavovat na velkém milánském Triennale. To vše se v druhé polovině 30. let radikálně zhoršilo, ale v té době byl Mussolini u moci již 15 let. Nemluvě o Gabriele d'Annunziovi. Oslavném básníku a do značné míry inspirátorovi Duceho se zmíním v jiné kapitole.

Myslím, že všichni budou souhlasit s tím, že Itálie je země s nádhernou a pestrou přírodou, obrovským množstvím kulturních a historických památek, proslavenou kuchyní, hlubokým estetickým cítěním a smyslem pro krásu. Mohlo by se vám bohužel stát, že rodilý Ital k tomu připojí, že je „patria del diritto“ (zemí, kde se zrodilo právo). Z historického hlediska to je určitě pravda. Římské právo je jedním ze základů právního státu a studuje se na všech právnických fakultách západního světa dodnes. Napsal jsem „bohužel“, protože kdyby starověcí zákonodárci viděli, co s právem a soudy provedli jejich prapředci v Italské Republice, poslali by na ně několik legií a zatočili s nimi jako se Spartakovými druhy po poraženém povstání. Ale zpět k dědictví fašismu. Jednou z reforem, které zavedl fašistický režim během prvních let své existence, byla reforma trestního zákoníku a trestního řádu. Vypracoval je jeho ministr spravedlnosti a osobní poradce Alfredo Rocco. Jeho dílo, nazývané „Codice Rocco“, zůstalo s určitými změnami v platnosti až do roku 1988, kdy byl schválen nový trestní zákoník, který platí dodnes. Proč trestní zákoník vypracovaný a schválený za fašistické dik-

tatury zůstal po 40 let platný i za antifašistické republiky? Zčásti proto, že autor zemřel počátkem 30. let a nezažil některé jeho degenerace, například rasové zákony či válečné zákonodárství. Ale ukazuje, že fašismus byl diktatura a autoritářský režim, ale po dlouhou dobu nebyl režimem totalitním, jinými slovy si uchoval některé rysy starého liberálního režimu, obsažené právě v trestním zákoníku, se kterými si nacistická či sovětská justice nikdy nedělaly problémy: obvinění muselo být dokázáno (tedy samotné doznání nic neřeší), žádný zákon nesměl mít zpětnou platnost a nepředvídal např. schvalování zákonů „ad hoc“ k likvidaci politických protivníků. Dával obhajobě jistá zaručená práva. Bezpochyby odrážel ducha své doby a byl to zákoník autoritářský, který hájil především „zájem státu“ na úkor práva jednotlivce. A bez ohledu na tzv. „Tribunali speciali“ (zvláštní soudy), které trestaly politickou opozici, si do roku 1938 velká část soudců zachovala jistou autonomii. Po II. světové válce se mnozí domnívali, že není možné ho označit zcela jedno-duše za „fašistický“ a že bude lépe ho v různých citlivých bodech změnit a vrátit se tak k duchu původního liberálního zákoníku z konce XIX. století. Nakonec italská zákonodárce dospěli k názoru, že je lépe vypracovat zcela nový. Což se stalo. Byl vypracován nový trestní zákoník a trestní řád, který se inspiroval anglosaským právem. Při schvalování textu ale poslancům ušlo, že 90 % případů se v USA nedostane k veřejnému státní, při kterém Perry Mason prokáže svůj geniální postřeh a schopnost dedukce. To se týká jen deseti procent, protože ve velké většině případů se žalobce i žalovaný dohodnou – tj. viník uzná svou vinu a je ochotný za to zaplatit. Žalobce je to ochotný přijmout, pokud částka vyhovuje. To asi odpovídá pragmatickému duchu Anglosasů a zvláště Američanů. Ale v zemi, kde rétorika „svatosvaté spravedlnosti, kterou je třeba si vymáhat“ je důležitější než rozumná dohoda a ukončení sporu to vedlo k tomu, že právě 90 % sporů se projednává před soudem a jen v 10 % případů je možno dosáhnout dohody o odškodnění. Následek: počet občanskoprávních i trestních řízení před soudy závratně stoupl, protože každé řízení si vyža-

duje mnohem více času. Vzhledem k tomu, že je možné se odvolat až ke Kasačnímu soudu, občanskoprávní řízení může trvat přes 10 let a trestní určitě alespoň 5. Italská justice se proto stala nejčastěji pranýřovanou institucí v Evropského soudního dvora v Lucemburku, protože spravedlnost po 10 letech není žádná spravedlnost. A mnozí kritizují opuštění starého „Codice Rocco“, který byl určitě méně demokratický, ale umožňoval lepší fungování státu.

Jedním z negativních dědictví „Codice Rocco“, které se bohužel v různých formách zachovalo dodnes, je tzv. korporativismus. Vycházel z ideologie, kterou Mussolini tvrdě zastával a která se opírala o princip středověkých cechů a gild. Podle jeho názoru soudobý svobodně volený parlament neměl smysl, je to jen „místo pro hádky a čachry“. Na jeho místě je třeba vytvořit „Komoru gild a cechů“, ve které budou zastoupeny všechny profese, od rolníků po zeměměřiče, lékaře či advokáty. „Komora“ byla samozřejmě po válce zrušena, ale cechovní organizace italské společnosti zůstala a přes různé snahy se zachovala dodnes. Platí to především pro živnostníky a svobodná povolání, ale nejen pro ně. Protože jsem novinář, začnu u svého povolání. Když jsem před více než 16 lety začal se svou spoluprací s českými médii, představil jsem se redakci MF DNES a nabídl spolupráci. Postavili mě před počítač a dali napsat pár článků, schválili to a začal jsem spolupracovat. Dnes to asi nebude tak jednoduché, ale v Itálii to možné není vůbec. A zase v tom má prsty Benito Mussolini. Jak jsem se již zmínil, byl po jistou dobu šéfredaktorem socialistického deníku L'Avanti. Po vyloučení ze socialistické strany, která si nepřála vstup země do I. světové války, založil vlastní noviny „Il Popolo d'Italia“. Jako zkušený novinář si byl vědom vlivu tisku a také slabin svých kolegů. A proto, jakmile se pevně usadil u moci, dal od Alfreda Rocca připravit zákon o tom, jak je možno přistoupit k novinářské profesi. A je třeba říci, že od té doby uplynulo 80 let, ale základní rysy nařízení se nezměnily. Protože v Itálii se stanete novinářem nikoliv svobodnou volbou, nýbrž kooptací. Jinými slovy: musíte si najít šéfredaktora, který vám dovolí pracovat po dobu alespoň 18 měsíců jako

„praticante“ (něco jako učení). To platí pro deníky, časopisy, rozhlas či televizi. A po 18 měsících můžete jít ke státní zkoušce před orgán, který se ještě dnes, tak jako mezi dvěma světovými válkami nazývá „Ordine dei giornalisti“ (doslova Řád novinářů). V komisi vás vyzkouší členové „řádu“ a další komisaři včetně jednoho soudce. To má na jedné straně zaručit kvalifikaci novináře (znalost zákonů), ale na druhé straně je obrovským limitem, protože bez složení této zkoušky nejste členem korporace a můžete fungovat maximálně jako občasný publicista, tj. tu a tam něco uveřejnit v tisku. Před několika lety byl v Iráku unesen a barbary zavražděn jeden italský novinář. Hluboce na mě zapůsobilo, že jeho kolegové v televizi i rozhlasě, když o něm mluvili, jej pokaždé citovali jako žurnalistu free-lance. A když si tedy nenajdete šéfredaktora, který by vám těch 18 učňovských měsíců umožnil, bude vaše cesta k novinářině prakticky nemožná. Mussolini si tímto chtěl zajistit poslušnost novinářů, kterým navíc zajistil privilegia (bezplatné železniční jízdenky, výhodný systém zdravotního pojištění i důchodový režim ap.). Tato privilegia v modernizované formě vesele přetrvávala 50 let demokratické republiky a do jisté míry trvají i dodnes. Za vlaky i letadla se platí, ale systém zdravotního zabezpečení je mnohem lepší než u normálních smrtelníků. V 70. letech, když se v Itálii rušil systém nemoenských pokladen a zaváděl bezplatný celostátní zdravotní systém převzatý podle britského National Health Service, mě překvapilo, že do velkého kotle se dostaly téměř všechny kategorie, ale novináři ne. Pak jsem přišel na to proč: Vzal jsem si do ruky parlamentní ročenku nazývanou „Navicella“ a tam jsem zjistil, že drtivá většina politiků levice, centra i pravice u kapitoly povolání měla napsáno NOVINĀŘ.

Ale bylo by nespravedlivé to házet jen na mou kategorii, protože systém korporací nebo kast, která si hájí privilegia, se týká mnohých povolání: advokátů, notářů, univerzitních profesorů, daňových poradců, ale i taxikářů, jak o tom svědčí loňské stávky v Římě. Jinými slovy: z dob fašistického zákonodárství se zachoval princip „chráněného loviště“, jak tomu zde říkají, tj. jistý počet

Lid neapolský

autorizovaných osob má právo vykonávat jistou profesi, nepřipouští volnou konkurenci, udržuje pod záminkou odbornosti vysoké tarify a rozhoduje o tom, kdo a za jakých podmínek do této profese může vstoupit. Že to vše jde na úkor hospodářského rozvoje a pokroku je evidentní, jak prokazují rostoucí problémy současné italské společnosti. A Silvio Berlusconi, který se na politické scéně představil jako člověk, který si přeje „svobodnou konkurenci a úspěch toho lepšího“ se během své vlády v letech 2001 až 2006 o zlikvidování těchto „pozůstatků minulosti“ ani nepokusil. Asi věděl proč, protože zástupci privilegiovaných kategorií byli početně zastoupeni jak v jeho straně, tak v levicové opozici. Samozřejmě, kdybyste některým novinářům, notářům či taxikářům připomněli, že je to dědictví „Benita“, budou to vášnivě popírat, ale protekce se nevzdají. A asi měl pravdu tajemník levicové odborové konfederace CGIL Guglielmo Epifani, který v prosinci 2007 po výhrůžné stávce italských řidičů kamionů, kteří na několik dní zablokovali všechny italské silnice a dálnice, řekl: „Kdyby tohle udělali dělníci, tak je poženou před soud pro porušení veřejného pořádku, ale před touhle kategorií si vláda sedla na zadek“. Korporace řidičů kamionů po 3 dnech zcela dosáhla svého. A podle mého názoru není náhodné, že v boji římských taxikářů proti starostovi Walteru Veltronimu se pravcová opozice v obecní radě postavila na stranu taxikářů bez ohledu na vyhlášené právo svobody všech občanů nebýt vydírání menšinami. A přitom šlo pouze o to, že starosta chtěl udělit dalších 300 licencí taxikářů, protože jich je ve Věčném městě nedostatek. Ale jak oni říkají: „My bychom se již neuživili“. Srážka mezi korporací a starostou zatím skončila nerozhodně.

Existence „chráněných lovišť“ pak vytváří dvě naprosto oddělené kategorie Itálů: ty, kteří se musejí vyrovnat s volnou konkurencí jak domácí, tak především evropskou a dnes i globální, a ty, kteří si systémem „numerus clausus“ a chráněnými tarify udržují výhody. S tím, že pak jejich služby jsou dražší než v okolních zemích.

PhDr. Josef Kašpar, Řím

Pravděpodobně by se potvrdila hypotéza, že v Neapoli je koncentrován rekordní počet barokních paláců, klasicistních zámků, secesních pasáží, pevnostních hradů, renesančních kostelů, klášterů, sloupů, fontán a dalších pamětihodností. Nesporným faktem zůstává, že největší pozoruhodností jsou Neapoletánci sami. Odborníci i laici mluví často o tom, že neapolské národnosti jsou dvě: ta první – lidí movitých, kultivovaných a vzdělaných – a těch ostatních, nazývaných plebs. V historii byli ti první nazýváni vznešeně les lettrés, intelektuálové, a ti druzí le peuple, lid. Elitní třída vzhlížela odjakživa ke vzorům v zahraničí, k Paříži a Londýnu a málo se starala o vlastní lid vyčleněný na okraj společnosti a nucený nějak přežívat. A přežití jim začala ulehčovat camorra, zároveň je však okleštila stanovenými regulemi.

Přesto existuje mnoho rysů, které charakterizují obyvatele Neapole bez rozdílu původu, něco, co by se mohlo shrnout pod termín napoletanità: společný jazyk – dialekt, písně, pověry, pizza a markaróny, pastiera – tradiční moučník, divadlo Edoarda De Filippa, modré nebe a barvy zálivu. Posлуchač 2. ročníku češtiny na univerzitě Orientale Giuseppe De Martino charakterizoval své spoluobčany následujícím způsobem:

Neapoletánci jsou zvláštní, úplně jiní a jedineční ze všech ostatních Itálů. Oni jsou nespolehliví, nestálí a nemají silnou vůli. Nechce se jim pracovat, ale jsou schopní vymýšlet si takovou práci, která se jim líbí. Nesmíš jim nikdy důvěřovat, protože často lžou. Někdy se neumí chovat a jsou neslušní a nevychovaní.

V Neapoli skoro všichni křičí a když se hádají, jsou komičtí. Vypadá to, že hrají divadlo.

Neapoletánci jsou temperamentní a žárliví. Hlídkají svou snoubenku na každém kroku. Nepustí ji na diskotéku nebo do města samotnou.

Oni jsou dost urážliví, proto musíš dávat pozor na to, co říkáš.

Neapoletánci jsou také hodní a citliví a jestliže potřebuješ pomoc, oni ti pomohou. Nejsou lako-

mí, někdy utrací víc, než na co mají. Často jsou veselí a zpívají, i když mají hodně problémů.

Neapoltánci mají hodně chyb, ale mají velké srdce.

Při delším pobytu v Neapoli – záleží na pozorovacím talentu – zaregistrujeme několik antropologických typů lidí, kterým jsou společné určité fyzické rysy. Jako kdybychom potkávali příslušníky několika rodin. Nad očekávání to nejsou jen malí, tmaví a podsadití Pasqualové a Gennarové, i když tento typ i jména převažují. Jeden můj známý – vysoký, štíhlý až kostnatý typ, s velkým nosem a knírem, byl jednou před radnicí osloven novináři, kteří ho mylně považovali za člena očekávané arabské delegace. Velmi rozšířený je i typ „Zikmund, liška ryšavá“, pravděpodobně dědictví longobardských dominancí. A jindy jako byste hleděli do tváře Al Pacina před dvaceti lety, původ některých slavných Italoameričanů je evidentní.

Neapolské ženy jsou většinou menší, корпу-lentní, s vyvinutým poprsím a mimořádně temperamentní. Sofie Lorenová, rodačka z Pozzuoli, považovaná za nejkrásnější Italku všech dob, je co do fyzického vzhledu výjimečný fenomén.

Neapoltánci jsou z přirozeného naturelu opravdu přátelšší a milí, zvláště k cizinci, který mluví italsky, jsou ochotní vám pomoci, poradit, ale zpravidla to není jen tak. Předpokládají, že jim budete patřičně vděční a hlavně loajální. Nebudete projevovat žádné negativní názory vůči jejich městu, považovat je jen a jen za super krásné, přizpůsobíte se jejich životnímu stylu a přijmete za svůj neapolský akcent. Jinak mohou být pěkně nedůtkliví. Neapoltánci – nezídka i ti vzdělaní – nemohou přijít na jméno nikomu ze slavných osobností, kdo nějak realisticky a kriticky vykreslil jejich město. Nemají moc rádi Curzia Malaparteho, jehož román „Kůže“ je jedinečným svědectvím o životě v Neapoli po invazi Američanů v roce 1943. Cizí je jim brilantní publicista a spisovatel, rodák Luciano De Crescenzo, s pohrdáním mluví někdy i o mladém Robertu Savianovi.

Když vám Neapoltánci s nadšením navrhnou, co všechno byste mohli společně podniknout

a realizovat, berte to s velkou rezervou, protože se nic z toho zpravidla neuskuteční. Když už se přece jen někdy domluvíte, počítejte s tím, že přijdete o začátek filmového nebo divadelního představení, protože dotyčný/á se dostaví s minimálně půlhodinovým zpožděním. Na vině je hustý provoz či problémy s parkováním, stát se ovšem může, že vám kamarád pošle jen SMS s omluvou, že mu onemocněla teta z pátého kolena nebo že prastrýc oslavuje narozeniny.

Pro člověka uvyklého hektickému způsobu života, hodinky podvědomě stále na očích, je udivující pozorovat lidi, evidentně státní zaměstnance a bankovní úředníky, jak se uvolněně procházejí po dobrém obědě v pracovní pauze a v pohodě konverzují u kávy. Nikdo si s ničím nedělá starosti, zítra je také den a práce neuteče. Běda však, když vy sami musíte někde něco vyřídit na úřadě. Připravte se na nekonečné čekání, nekompetentnost a indolenci úředníků, připomínající tu z našich totalitních časů. Podobná místa jsou v mnohých případech obsazována protekčně a uchazeči nejsou dostatečně odborně připraveni, řada z nich neovládá ani spisovnou italsčinu. Místo je však jistého pevnou pracovní smlouvou až do penze a dotýcnému nehrozí, že by o práci mohl přijít.

Neapol je město s vysokou nezaměstnaností také proto, že se zde nevyvinula kultura práce jako smyslu života. Je pravda, že některá manu-fakturní řemesla – třeba výroba rukavic či kravat – tradici mají, ale to je asi tak vše. Průmysl v podstatě žádný, v terciárním sektoru se všichni neuplatní. Pro běžného Neapoltance uživit se znamená „arrangiarsi“, to znamená přizpůsobit se situaci a vytěžit z ní maximum. „...od božího rána sedět na chodníku nad párem ponožek, čtyřmi tkaničkami do bot, třemi citróny a šňůrou korálů a až do večera mlet hubou do větry ulice, to je asi tak to pravé povolání pro tento lid.“ To napsal Karel Čapek v roce 1924 a od té doby se změnily jen kulisy. Nová top povolání jsou černí hlídači parkovišť, trhovci s elektronikou, fingované havarijní pojistné smlouvy. To vše bohužel často ve spojení s organizovaným zločinem. Tradiční obživou mnoha obyvatel Neapole byl donedávna černý prodej nekolokovaných pašovaných ciga-

ret. Vzpomeňme na nesmrtelnou Adelinu Sbarattiovou v interpretaci Sofie Lorenové ze slavného De Sicova filmu Včera, dnes a zítra, která nepřetržitě rodí děti, aby se vyhnula vězení. Když se prokurátor Agostino Cordova před časem pokusil pašeráky cigaret a tabáku zlikvidovat, vyvolal vlnu rozhořčení veřejnosti, že bere práci chudým a ubohým lidem. Dnes cigarety tak jako tak ustoupily daleko výnosnější distribuci drog.

Člověk, který do Neapole přichází odjinud, hlavně ze severu Itálie nebo ze zahraničí – *forestiero* – je podvědomě považován za movitého a musí nevyhnutně počítat s tím, že se z něho každý bude snažit vydobýt nějaký profit. Někdo vám ochotně ukáže pamětihodnost, vysvětlí vám cestu a projeví kompliment? Počítejte s tím, že bude hned žádat finanční kompenzaci. Jde o čest Neapolétance, že musí být aspoň o chlup mazanější než přespolní a „natáhnout“ vás za každou cenu, i kdyby jen o jedno euro. Člověk musí být zvláště ve střehu, když jedná o ceně a podmínkách ve věci pronájmu bytu, velmi lukrativního zdroje pro řadu obyvatel. Neznalost místní vychytralosti a prohnanosti může znamenat nechat si vnutit neprůhlednou a spletitou smlouvu a dostat se do nezáviděníhodných nepříjemností. V takové situaci je dobré mít po ruce nějakého důvěryhodného stratéga. Nakonec ovšem – ne že by česká mentalita byla extrémně vzdálená. V každém případě je někdy přílišná slušnost a korektnost považována za slabost protivníka.

Mnohým Neapolétancům, zvláště těm z tzv. lidových vrstev, je vlastní stále si na něco stěžovat. Naříkat a bédovat nad zlými časy, nad tím, že „l' euro ci ha rovinato“ (euro nás zničilo), co peněz platí za složenky na elektřinu a plyn a že není možné dál přežít. Nabudete tak dojmu o chudé a strádající rodině. Když při nějaké příležitosti podobnou rodinu navštívíte, nebudete vycházet z údivu nad stylovým nábytkem, posledním typem elektroniky a rozlehlostí bytu. Samo sebou v osobním vlastnictví. Neapolská lidová rodina se těžko dokáže vzdát konzumních požitků. Finanční zdroj těchto vymožeností je záhadou a vám vytahe na mysl, jak je možné, že průměrná rodina ze Severu Itálie, kde oba z manželů jsou zaměstnáni

a vykonávají kvalifikovanou práci, splácejí minimálně patnáctiletou hypotéku a mají-li děti, musí se dost ohánět, aby jim mohli dopřát slušnější životní standard. Separatistické tendence Ligy Severu politického předáka Umberta Bossiho nejsou tak úplně nepodložené – s nadsázkou řečeno.

Neapolské ženy jsou zpravidla v domácnosti „a tempo pieno“, na plný úvazek. K jejich hlavním činnostem patří obstarávání nákupů na tržišti, čerstvých potravin ke každodennímu rituálu jídla – oběda a večere. Doprovázejí děti do školy a z ní a mezi tím se věnují své evidentně nejoblíbenější činnosti – uklízení. Okázalé zařízení bytu vyžaduje patřičnou údržbu, a tak leštění, čištění a umývání podlahy vytušíme podle toho, že je doprovázeno neapolskou hudbou puštěnou na maximum hlasitosti a můžeme ji slyšet z oken ve čtvrtích jako Forcella, v historickém centru, ve španělských čtvrtích i kolem piazza Garibaldi. Může se ovšem stát, že ze stejného okna nám přistane na hlavě špinavý obsah kbelíku. Zatímco doma se musí všechno skvíť čistotou a jíst se dá i z podlahy, nepořádek před prahem domu a na ulici nechává každého v klidu.

A l' ora di pranzo – v době oběda, tj. kolem druhé hodiny odpolední, se pomalu rozhostí ticho, přerušované jen cinkáním sklenic a přístrojů. A následně se všichni oddají siestě, odpočinku. Obchody mají stažené rolety, úřady a pošty odpoledne už nefungují, banky otevřou jen na hodinku a pak už jdou všichni domů. Po čtvrté hodině se město začne zase probouzet k životu, lidé vyrazí davově korzovat do ulic a rámus utichá až pozdě v noci.

Symbolem „lepších lidí“ jsou *quartieri collinari*, tedy čtvrtě na kopci, zvláště městská část Vomero, kam se dostaneme systémem ozubených lanovek, tzv. *funikolárek*. Sociální rozdíly mezi obyvateli Neapole jsou nadále značné, projevují se hlavně ve vzdělání. Mezi tzv. lidovou vrstvou není výjimkou narazit na lidi kolem padesátky, kteří jsou prakticky negramotní. Psát neumí vůbec, zvládnou stěžejní vlastní podpis. Při čtení slabikují a nejsou schopni vnímat obsah textu, protože se nenačili převést písmo do myšlení. Počty však

zvládají všichni bravurně. V oficiálních údajích vykazuje Itálie nadále 5% analfabetismus.

Jeden můj známý k charakteristice svých spoluobčanů sarkasticky dodává, že nejrozšířenější vrstvou je tzv. ignoranza media, tím rozumí příslušníky vyšší střední vrstvy, kteří rychle zbohatli, ale duševně zůstali u země. Materiální okázalost – drahá auta, jachty, byty a domy jako by je opravňovala k projevům povýšenosti a arogance, jako by pro ně neexistoval žádný zákon. Dostaneli se nějaká pomocnice v domácnosti či au-pairka do podobné rodiny, čekají ji nehezky chvíle. I to je lid neapolský.

Na druhé straně se v Neapoli člověk setká s řadou nesmírně inteligentních lidí s udivujícím přehledem vědomostí: učitelů, vědců, univerzitních profesorů, spisovatelů a žurnalistů, město dalo světu nejedno slavné jméno. Kuriozitou jsou lidé reprezentující tzv. nobilitá decaduta, upadlou šlechtu, lidé nesmírně kultivovaní, vzdělaní, dodržující společenské rituály a dobré mravy, mezi nimiž si člověk připadá jako v jiném světě, v jiných časech.

Mnoho slavných Neapoletánců své město opustilo, ale předmětem jejich díla zůstává dál. Rozporuplný vztah k rodnému městu zachytil nejvýstižněji italský novinář, spisovatel a scénárista Raffaele La Capria ve svém románu *Ferito a morte*, *Raněný k smrti*. La Capria, Neapoletánek každým coulem, ročník 1922, vyrůstal na rezidenčním Posillipu, v paláci Donn'Anna a mládí trávil jako nekonečnou dovolenou koupáním a plaváním mezi rybami, nekonečnými diskusemi o ničem v místním klubu, kde se scházela „honorece“ své doby. Časem pochopil, že toto město je místem mimo skutečný svět, žijící vlastním životem, kde se není možné realizovat. „Žijeme ve městě, které tě buď uspí nebo raní k smrti, nebo obojí“ cituje jeho alter ego, Massimo. Zkouší si najít práci jako novinář, ale nedokáže se přizpůsobit zaběhnutému a povrchnímu obsahu. „Nešlo mu to, nedokázal to. Neapoletánek žije psychologii zázraku, v neustálém očekávání mimořádné události, která v okamžiku změni jeho situaci. Dvojaký aspekt neapoletánského lidství se svou

protichůdnou tezí bídy a komedie, života a divadla. Dvě Neapole, jedna fiktivní a druhá reálná. Neapol omývaná mořem a ta, jíž se moře nedotkne.“ Proto se rozhodne odejít do Říma. Jeho nenaplněná láska k rodnému městu ho však mučivě provází celým životem.

V Neapoli nenajdeme snad jedinou rodinu, jež by neměla někoho z příbuzných v cizině, v zámoří – Argentíně, USA, Austrálii, v Evropě – třeba v Německu, v lepším případě na severu Itálie – v Miláně, Turíně, nejbližve v Římě. Hmatatelný důkaz faktu, že Italové jsou vlastně národem emigrantů. Kolem 20 milionů jich žije různě po světě a mezi nimi nemálo Neapoletánců.

PhDr. Lenka Uchytílová

Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Kalábrie

V době historické byla Kalábrie středem vzkvétající civilizace jakožto území řeckých přistěhovalců, takže dokonce dostala jméno Velké Řecko. Jídlo Kalábrijců je v zásadě stejné jako kdysi a je určeno jejich zvyky, vírou a historií. Mnoho receptů pochází z počátků civilizací středomořské kuchyně a jsou inspirovány zvyky Řeků i Latinů, zatímco jiné recepty sem přinesli Arabové, Normané, Španělé a Francouzi. Ve starořecké kolonii „Sybaris“ (Sibari), jejíž obyvatelé žili ve vytříbeném přepychu, se z oblíbených jídel dochovaly „lagonon“, neboli široké nudle, o nichž psal Apicius.

Zde pravděpodobně také vznikly válcovité nočky „makaria“, řecké obřadní jídlo, z něhož se nejspíš vyvinuly makaróny. Zaručeně arabská je „mustica“, velice lahodný pokrm z novorozených ančoviček nakládaných do oleje (v moderní době se začala přidávat pálivá paprika). Jedná se o jídlo konzervované, tedy zdroj obživy v apeninských vesnicích, kde ještě nedávno zásoby nepodléhající zkáze platily za jediné kýžené bohatství.

V jedné staré lidové písni se zpívá: „Amaru chi lu puorco non ammazza“ – Je nešťastný ten, kdo

nemá prase na porážku – protože uzeniny, sádlo, sýry, lilek nakládaný v oleji a sušená rajčata byly pro obyvatele jihu zárukou přežití v častých dobách hladomoru. Ve způsobu stravování Kalábrijců je cosi posvátného a starověkého, a to pravidla dodržovaná po celá staletí. Dalo by se říct, že mezi pohořím Sila a Messinskou úžinou je více než kde jinde patrné spojení mezi potřebou potravy tělesné a duchovní: každý církevní svátek měl v Kalábrii své jídlo k projevu zbožnosti, každá rodinná událost měla svou gastronomickou součást. Na Vánoce se muselo na stůl připravit třináct příborů a stejně tak i na Tři krále; při karnevalu se vždycky vařily makaróny a vepřové maso; Velikonoce se neobešly bez obřadního chleba a jehněčí pečeně; Nanebevzetí vyžadovalo „tagliolini al latte“ – nudle s mlékem, svátek svatého Rocha zase cukrovinky ve tvaru částí lidského těla, které měly léčebné účinky, pokud byly podávány z rukou divotvůrce. Pravidla tohoto kalendáře se časem zmírnila, ale zanechala patrné stopy v kulinařském repertoáru celého kraje.

V oblasti se pevně usadil lilek (dlouhý fialový), připravovaný na mnoho způsobů, od sladkokyselého až po lilek à la houby. I nejslavnější italský recept s lilkem „alla parmigiana“ – na parmský způsob – pochází z jihu, a nikoliv z Parmy, která tomuto receptu dala pouze své jméno kvůli velkému množství sýra, jenž se k jeho přípravě používá (v Kalábrii je to tvrdý ovčí sýr „pecorino“).

Všechny hlavní ingredience tvořící základ kuchyně starověkého kraje „Brutium“ (latinský název pro Kalábrii), a to zelenina, těstoviny, výrobky z vepřového masa a na pobřeží ryby jsou osobitě doprovázeny feferonkou a olivovým olejem, a to téměř ve všech místních jídlech.

Pálivá paprika – feferonka

Existuje několik druhů rodu *Capsicum*: pálivá paprika, ozdobná paprika a sladká paprika. Podle některých názorů latinský název „*Capsicum*“ pochází z „*Capsa*“ (krabička) podle tvaru tohoto plodu, jenž připomíná krabičku se semínky. Podle jiných názorů však pochází z řeckého „*kapto*“ (kousat) se zjevným odkazem na pálivou chuť, která „kouše“ do jazyka.

Pálivá paprika se používala jako potravina již v dobách pradávných. Archeologické nálezy potvrdily, že již v roce 5500 před K. byla známa v Mexiku jako jediné koření vyskytující se v této oblasti.

Do Evropy přivezl feferonku na svých španělských lodích Kolumbus. Do té doby žádná západní civilizace neochucovala pokrmy touto rostlinou s velmi výraznou chutí a vhodnou i ke konzervování potravin. Feferonka měla ihned úspěch, ale příjmy, které si Španělsko od obchodování s tímto „kořením“ slibovalo, byly mizivé, protože se na starém kontinentě výborně aklimatizovala a rozšířila se do všech jižních oblastí jako „lido-vé“ ochucovadlo, jímž bylo možné nahradit mnohá vzácná koření.

Plod, kterému se v novém světě říkalo „chili“, byl přejmenován na „feferonku“ (it. „peperoncino“) pro svoji chuť připomínající pepř (v it. „pepe“).

Sienský lékař Mattioli, autor slavného traktátu o botanice, o ní v roce 1557 psal jako o běžné rostlině a nazýval ji „rohatý pepř“ nebo „indický pepř“ (it. „pepe cornuto“, „pepe d'India“).

Zpočátku nebyla považována za afrodiziakum, ale později v devatenáctém století někteří lékaři tvrdili, že mezi její přednosti patří i schopnost povzbuzovat Venuši, protože je náhražkou pepře.

I když nejnovější studie dokázaly, že feferonka napomáhá uvolňování endorfinu, jenž působí pocitu pohody a uspokojení, podle lidových pověr tento plod stále představuje mocný prostředek vyvolávající vzrušení.

Existuje šest set různých druhů feferonky, která se v gastronomii používá jak čerstvá (nadrobno nasekaná nebo zlehka osmahnutá), tak suchá (celá, nahrubo či nejmenno drčená a mletá).

„Mustica calabrese“

Kalabrijská mustica je typická specialita kalabrijského pobřeží Jónského moře. Její hlavní surovinou jsou sotva narozené ančovičky, které Kalábrijci zpracovávají velmi zvláštním způsobem: nejdříve je suší na slunci rozložené na dřevěných prknech a posypané mletou pálivou papri-

kou, a když jsou ančovičky usušené, zakonzervují je do sklenic naložené do oleje. Mustica, které se také říká „rosmarina“ (z it. „rosmarina“ = rozmarýn), se může podávat jako předkrm a mazat jako pikantní pomazánka na opečené plátky chleba.

Giuseppe Ricchi

Autor statí o italské regionální kuchyni, které budeme v našem Zpravodaji zveřejňovat, Giuseppe Ricchi se narodil ve Fanu v r. 1954 v rodině s dlouhou gastronomickou tradicí započatou dědou, výrobcem parmezánu v Reggio Emilia, který se přestěhoval v třicátých letech do Fana, kde si otevřel obchod s regionálními potravinářskými specialitami. Právě v tomto obchodě získává Giuseppe Ricchi své první zkušenosti a rozhoduje se pro vlastní profesionální zaměření.

Po absolvování prestižní hotelové školy začíná vlastní profesionální aktivitu kuchaře v r. 1970 postupně v Paříži, Benátkách a Rimini. Prohlubuje vlastní výzkum ve světě kuchyně navštěvováním kuchařských kurzů u Rogera Vergé v Cannes, kuchařskou školu „L'Etoile“ v Hotelu Boscolo v Benátkách a pořádáním vlastních odborných kurzů organizovaných organizací Confesercenti v Pesaru.

Byl majitelem dvou restaurací San Vincenzo v Toskánsku a ve Fanu, které získaly recenze v nejlepších italských gastronomických průvodcích (Espresso-Gambero Rosso-Veronelli-Piccinardi). V posledních letech se specializoval v aktivaci a optimalizaci restaurátérské činnosti v Itálii a v zahraničí, prohlubováním svého výzkumu a podporou šíření gastronomické kultury typické italské regionální kuchyně.

Pro Vaši informaci

- Přednáška Jiřího Holuba „**Co nového v Itálii po dubnových mimořádných volbách**“ se koná ve čtvrtek 5. června v 18 hodin v místnosti č. 24 v I. poschodí Malostranské základní školy v Praze 1, Josefská 5. Jsou vítáni i nečlenové Společnosti.

- **Jako každoročně, je k letošnímu prvnímu číslu Zpravodaje přiložena poukázka k úhradě ročního členského příspěvku.**

Pokud při úhradě poukázkou neuvedete jako variabilní symbol číslo vašeho členského průkazu, jsme schopni přesto vaši úhradu identifikovat. **Při úhradě bankovním převodem bez vašeho členského čísla však je nutné jako doplňující údaj uvést vaše jméno a příjmení.** Úhradu můžete učinit u kterékoliv pobočky České spořitelny nebo bankovním převodem.

Náš účet má č. 1937698369/0800. Firma, která provádí expedici Zpravodaje, vkládá poukázky automaticky do všech čísel. Proto se těm členům, kteří příspěvek na r. 2008 již uhradili, omlouváme a prosíme, aby to nebrali jako nedostatek v naší evidenci.

- **Členům, kteří v roce 2007, případně i v r. 2006 dosud nesplnili členskou povinnost podílet se na činnosti Společnosti alespoň každoroční úhradou členského příspěvku,**

jsme počátkem března odeslali dopis s připomínkou, že jen přímé náklady na Zpravodaj, který jsme jim přesto posílali, činí ročně přes 100 Kč. Jsme si vědomi, že někteří považovali naši připomínku za neoprávněnou. Jedná se však o ty členy, kteří při úhradě opomněli uvést jméno a příjmení plátce a my jsme jejich úhradu nemohli identifikovat, nebo o ty, kteří úhradu za r. 2007 provedli až v tomto roce.

- V Italském kulturním institutu za účasti Velvyslance Itálie J. E. Fabia Pigliapoco a početné účasti členů Společnosti přátel Národní galerie se 14. února konala prezentace bohatě ilustrovaného katalogu „**Italské malířství v Národní galerii v Praze a jeho sbírky v České republice**“ autorky **Olgy Půjmanové ve spolupráci s Petrem Příbylem.** Anglický text je opatřen úvodní statí v italštině.

- V Národní knihovně vyšlo v r. 2006 druhé aktualizované vydání knihy **RNDr. Zdislava Šímy, CSc. „Astronomie a Klementinum“.** Kniha obsahuje i anglický text. Lze ji zakoupit

v Klementinu hned za vchodem. **Překladu do italštiny**, který vyjde opět v Národní knihovně **se ujala Michela De Luca**. Dr. Šíma je členem Mezinárodní astronomické unie, Mezinárodní geofyzikální a geodetické unie, Italské a České astronomické společnosti.

- Jednota „Astrofilů“ v Bresci ve spolupráci s tamní observatoří „Serafino Zani“ pořádá každé dva roky **mezinárodní soutěž autorů slunečních hodin** „Le ombre del tempo“ (Stíny času). Cílem soutěže je seznamovat s astronomickými, historickými a uměleckými aspekty slunečních hodin, podporovat ochranu a restaurování existujícího dědictví, realizaci nových a jejich užití ve školství a v popularizaci astronomie. **Desátého ročníku soutěže**, o jehož výsledku bylo rozhodnuto 10. listopadu 2007 v Trevisu, **se zúčastnil český občan Jan Zeman, autor slunečních hodin realizovaných v Sezimově Ústí**. Soutěžní porotu zaujal mimořádně velikým horizontálním ciferníkem, na který je promítán sfín ukazatele času v podobě několika-kametrové stylizované sochy lidské postavy.

- Výstava **ČESKÁ BIBLE V PRŮBĚHU STALETÍ – BIBBIA CECA NEL CORSO DEI SECOLI** se koná 17. 4.–10. 5. 2008 v Římě v Basilice SANTA CROCE IN GERUSALEMME Piazza S. Croce in Gerusalemme. Otevřeno denně 9.–12, 15–19. Slavnostní zahájení výstavy bude ve čtvrtek 17. 4. po mši svaté, která začíná v 18.30 hod. Úvodní slovo pronese kardinál Miloslav Vlk, arcibiskup pražský a primas český. Výstava připomíná vývoj překladů Bible do našeho národního jazyka od 9. století po současnost.

- **Zahajovací koncert nového projektu „Duo Brikcius – Cellos Tour“** se koná v pondělí 21. dubna v 19.30 v Domě u kamenného zvonu na Staroměstském náměstí ve spolupráci s Galeríí Hl. m. Prahy pod záštitou radního Milana Richtera a Italského kulturního institutu. **Vstup volný**. Program: Luigi Boccherini, Wolfgang Amadeus Mozart, Gioacchino Rossini, Paul Hindemith, Gideon Klein (premiéra) a Irena

Kosíková (premiéra). Sólisté: Anna Brikciusová, (violoncello) & František Brikcius (violoncello).

- **Zveme naše členy a příznivce na slavnostní zahájení čtvrtého ročníku Štafety Praha – Orvieto**. Již v minulých letech jsme vás o této akci informovali. Koná se na paměť ustanovení svátku Corpus Domini – Božího těla, který se slaví na celém světě od vydání buly papeže Urbana IV. v Orvietu r. 1264. Tradice tento svátek spojuje se zázrakem v Bolseně r. 1263 během mše, kterou sloužil kněz Petr z Prahy na své pouti do Říma. Orvieto a Prahu tak symbolicky jednou za dva roky propojí štafeta vybraných mladých atletů z obou zemí v devíti etapách na trase dlouhé zhruba 1200 km. Letošního slavnostního startu na Hradčanském náměstí 15. května 2008 v 9 hodin se aktivně zúčastní, tak jako v minulém ročníku, primátor Hl. m. Prahy Pavel Bém, pod jehož záštitou se akce koná, a starosta Prahy 1 Petr Hejma. Trasa první etapy vede Prahou přes Staroměstské náměstí a končí v Příbrami. Štafeta dorazí do cíle 24. května a 25. května vyvrcholí oslavou svátku Corpus Domini v Orvietu.

Dagmar Koutná, pražská pobočka SPI

- **Teplická pobočka** ve spolupráci s Regionálním muzeem po úspěšné sérii přednášek PhDr. Bohuslavy Chleborádové **připravila další dvě přednášky PhDr. J. Michlové na téma „Hrabě Ficquelmont, jeho knihovna a pobyty v Itálii“**. První přednáška se konala 26. března. Druhá přednáška bude v Zámeckém klubu Regionálního muzea Teplice, (vchod naproti kasinu), kde bude možné zjistit její termín.
- **Olomoucká pobočka** pořádá od pondělí 18. do pátku 22. srpna 2008 **letní intenzivní kurz italského jazyka „Týden s italštinou“**. Předměty kurzu: konverzace, gramatika, reálie, filmy. Denně 6, celkem 30 vyučovacích hodin. Vyučují: italský rodilý mluvčí a zkušení čeští lektoři. Mimoolomouckým účastníkům může být zajištěno ubytování dle požadavků. **Cena kurzu 2.900 Kč**, 5 % sleva pro členy Společ-

nosti přátel Itálie. Přihláška a záloha 1.000 Kč do 30. června 2008. Bližší informace Dr. Kvido Sandroni, tel.: 605 544 321 E-mail: italiano-ol@volny.cz

- **Olomoucká pobočka** Společnosti přátel Itálie a Tyflo Centrum Olomouc O. P. S. pořádají **od 9. do 14. září 2008 zájezd do Toskánska.**

Program zájezdu:

1. den – úterý: v odpoledních hodinách **odjezd z Olomouce a Brna,**

2. den – středa: prohlídka Florencie,

3. den – čtvrtek: dopoledne prohlídka Fiesole, odpoledne volný čas ve Florencii,

4. den – pátek: jízda po známé oblasti Chianti, prohlídka vinařského závodu,

5. den – sobota: prohlídka Sieny, večer odjezd do ČR,

6. den – neděle: kolem poledne **příjezd do Brna a Olomouce.**

Cena 5.900 Kč zahrnuje: dopravu autobusem, 3× nocleh v dvouúžkových a tříúžkových pokojích se sociálním zařízením v hotelu blízko Florencie, 3× polopenze (večeře a snídaně).

Cena nezahrnuje: nápoje při večeři, pojištění léčebných výloh, vstupy do obrazáren a jiných muzeí.

Termíny přihlášení a úhrady:

Do 15. června 2008 přihláška a záloha 2.000 Kč
Do 31. srpna 2008 doplatek 3.900 Kč

Přihlášky nebo bližší informace: Společnost přátel Itálie, pobočka Olomouc, Na Sídlišti 286, 783 49 Lutín, E-mail: italiano-ol@volny.cz, mob.: 605 544 321.

Úhrada složenkou, nebo převodem na účet:

Společnost přátel Itálie, pobočka Olomouc
č. 217962745/0300

Jako variabilní symbol uveďte Vaše rodné číslo a jako specifický symbol: 0039055

- Předseda městské rady města Manopello v provincii Pescara pan Gaetano Villani nabízí uskutečnění 7denního výměnného poznávacího zájezdu pro skupinu 15 mladých účastníků ve věku od 15 roků s doprovodem v termínu od 24. do 30. srpna 2008. Předběžná kalkulace za 6 noclehů, pobyt s polopenzí a dopravu autobusem 6.900 Kč. Nabídka je směřována na některou z pražských středních škol, která by se měla neprodleně přihlásit na e-mailovou adresu: prateleitalie@seznam.cz

- Náchod navazuje partnerství s přímořským lázeňským městem Monfalcone, které se nachází u hranic se Slovinskem blízko Grada v provincii Gorizia v kraji Friuli.

- Karosu Vysoké Mýto zakoupila italská automobilka IVECO. Modernizované autobusy opouštějí brány závodu pod značkou IMBIS-IVECO. Firma IVECO se zúčastnila i soutěže na dodávku obrněných transportérů pro naši armádu. Ve výběrovém řízení však byla zakázka zadána rakouské firmě STEYR.

- Všechny členy a příznivce naší Společnosti, kterým by vyhovovalo **zasílání textu Zpravodaje prostřednictvím internetu** prosíme, aby nám to sdělili. Ušetřili bychom náklady na jeho tisk a distribuci.

- **Brněnské, plzeňské, pražské, olomoucké a teplické členy**, kteří tak dosud neučinili, **žádáme, aby svým pobočkám sdělili e-mailové adresy**, aby mohli být operativně informováni o aktivitách svých poboček.

- **Zájemcům o výtisky Zpravodaje z předchozích 12 ročníků je můžeme zaslat** za režijní cenu 20 Kč za jedno číslo. Při odběru alespoň pěti čísel nebudeme účtovat poštovné.

Rostislav Pietropaolo

OBSAH 1. ČÍSLA XIII. ROČNÍKU ZPRAVODAJE

J. E. Fabio Pigliapoco, Velvyslanec Itálie na VI. Valném shromáždění Společnosti přátel Itálie	str. 1
Usnesení VI. Valného shromáždění a složení zvolených orgánů Společnosti přátel Itálie	str. 3
Vzpomínka na JUDr. Vladimíra Houžvičku	str. 4
Josef Kašpar: Co zůstalo v Itálii z dob mezi dvěma válkami (2. část)	str. 5
Lenka Uchytílová: Neapolské fragmenty – Lid neapolský	str. 8
Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Kalábrie	str. 11
Pro Vaši informaci	str. 13

Na autorské a redakční přípravě tohoto čísla se podíleli

František Brikcius, Josef Kašpar, Dagmar Koutná, Alena M. Kubičková, Petr Mastner, Rostislav Pietropaolo, Olga Půjmanová, Giuseppe Ricchi, Kvído Sandroni, Zdislav Šíma, Lenka Uchytílová, Jan Zeman.

Technická spolupráce

Ondřej Čermák, Josef Pietropaolo, Zdeněk Sladký

Z obsahu příštího čísla

Ze zprávy o činnosti od V. do VI. Valného shromáždění Společnosti přátel Itálie

Stanovy Společnosti přátel Itálie přijaté na VI. Valném shromáždění

Tomáš Matras: Od literatury k filmu (a zpět) Recenze sborníku

Lenka Uchytílová: Neapolské fragmenty – San Gennaro, Padre Pio a všichni svatí

Irena Bukačová: Italové očima Čechů – Italské náměty v české literatuře

19. Století – Prokop Chocholoušek a J. V. Pícek

Cyril Kříž: Cesty českých výtvarných umělců do Itálie – Karel Škréta, Oskar Brázda, Jan Zrzavý

Libuše Rektorová: Perugia

Giuseppe Ricchi: Regionální zvláštnosti italské kuchyně – Lombardie

ZPRAVODAJ SPOLEČNOSTI PŘÁTEL ITÁLIE

zapsán v evidenci periodického tisku pod číslem MK ČR E 14783

S příspěvkem Odboru kulturních a krajských vztahů MZV ČR vydává:

Společnost přátel Itálie, občanské sdružení, IČ: 00564842

Adresa redakce: Brixihó 21, 162 00 Praha 6, tel./fax: 235 362 939

Internet: www.sweb.cz/prateleitalie

E-mail: prateleitalie@seznam.cz

Odpovědný redaktor: Rostislav Pietropaolo

Náklad: 700 výtisků, 4× ročně

Sazba a tisk: Firma KELOC PC, spol. s r.o., náměstí SNP 32, 613 00 Brno

Uzávěrka tohoto čísla: 20. března 2008